

CHARLES ROBERT DARWIN, 1809-1882

LEO HERTOOG

Charles Robert Darwin
1809-1882

Een korte levensschets

met

Een kleine excursie buiten Darwin

© 2015 Leo Hertog / Uitgeverij U2pi

Titel: Charles Robert Darwin, 1809-1882

Auteur: Leo Hertog

Illustratie omslag: Darwin in 1840, aquarel door George Richmond

Uitgeverij U2pi BV, Den Haag

Website uitgever: www.jouwboek.nl

ISBN: 978-90-8759-517-3

NUR: 681

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Inhoud

Woord vooraf	7
Charles Robert Darwin, 1809-1882	9
<i>Genealogie</i>	9
<i>Darwin in zijn ouderlijk huis</i>	11
<i>Schooljaren, ± 1816-1825</i>	11
<i>Naar de universiteit, 1825-1831</i>	14
<i>De reis om de wereld, december 1831-oktober 1836</i>	18
<i>Huwelijk, 1839</i>	35
<i>Het gezin Darwin in Down House</i>	37
<i>Darwin en Cultuur</i>	38
<i>Darwins gezondheid</i>	40
<i>Darwin en religie</i>	42
<i>Darwin als wetenschapper</i>	46
<i>Darwins publicaties</i>	47
<i>The Origin of Species</i>	48
<i>Darwin en evolutie</i>	51
<i>Darwin en de familie Galton</i>	52
Een kleine excursie buiten Darwin	53

Woord vooraf

In 1859 verscheen in Engeland een boek, dat een schokgolf teweeg bracht in allerlei kringen van de samenleving. In dit boek, *On the Origin of Species* getiteld, werd uiteengezet, dat soorten in de levende natuur, planten en dieren, niet elk apart in de wereld waren verschenen en nog steeds daarin verschijnen en onveranderlijk waren. In religieuze termen heette dat: ze werden en worden door God geschapen.

Niet alleen de veranderlijkheid van soorten wordt in dit boek betoogd, maar ook, dat alle planten met elkaar zijn verbonden door afstamming en evenzo alle dieren.

Dit nu ging regelrecht in tegen de algemene opvatting in die tijd, vandaar de commotie die het boek veroorzaakte.

De schrijver ervan was Charles Robert Darwin uit Shrewsbury. Hij baseerde zijn theorie op zijn uitgebreide onderzoekingen in Engeland en vooral op die op zijn bijna vijf jaar durende exploratiereis om de wereld met het oorlogsschip de “Beagle”.

De leer van Charles Darwin werd bekend als zijn afstammingsleer, later als zijn evolutietheorie.¹ Er zijn ondertussen talloze beschouwingen over Darwin en zijn theorie verschenen, in boeken, artikelen en zo meer, kritiekloos jubelende, kritisch analyserende, geheel afwijzende. In dit boekje wordt er daarom slechts in hoofdpunten over gesproken.

Maar wie was de mens achter de onderzoeker? Hoe was hij als schooljongen, student, als wetenschapper, wat deed hij in zijn vrije tijd?

Een antwoord op die vragen is te lezen in dit boekje. Het is voornamelijk gebaseerd op Darwins *Autobiography*, geschreven in 1876. De publicatie van het manuscript, na zijn dood in 1882, werd door zijn weduwe tegengehouden wegens enkele passages over religie, waartegen ze groot bezwaar had.

¹ Darwin gebruikte de term evolutie pas in de laatste druk van zijn “Origin”. Hij is afkomstig van Herbert Spencer (1820-1903), die er de speciale betekenis aan gaf, die gemeengoed is geworden

Daardoor verscheen pas in 1958 een integrale Engelse uitgave, bezorgd door zijn kleindochter Nora Barlow. Daarin heeft ze alles wat was weggelaten weer in de tekst ingevoegd en er bovendien een uitgebreide Appendix aan toegevoegd.

Deze Engelse uitgave was niet tot mijn beschikking, wel de Italiaanse vertaling ervan door Luciana Fratini, die in 1962 uitkwam.

In een autobiografie kunnen opmerkingen van de schrijver over zichzelf voorkomen, die enigszins “gekleurd” zijn, maar toch waardevolle informatie bevatten.

Behalve van de (vertaalde) *Autobiography* heb ik gebruik gemaakt van het boekje *Charles Darwin et la théorie moderne de l'évolution* van Jean Leroy (1966); ook werd de Introduction geraadpleegd van Prof John Burrow bij de luxe Penguin uitgave van 1985 van *The Origin of Species*. Voor de reis met de Beagle heb ik geput uit *Darwin and the Beagle* door Alan Moorehead (1969) in de Nederlandse vertaling van dr C. van Rijsinge (1982).

Leo Hertog

Wageningen, maart 2015

Charles Robert Darwin, 1809 – 1882

Genealogie

Charles Robert Darwin werd geboren op 12 februari 1809 in Shrewsbury² en gedoopt in de Anglicaanse kerk aldaar. Zijn vader, Robert Waring, was een geliefde arts in Shrewsbury en daarbuiten. Zijn grootvader, Erasmus Darwin, was ook arts, tevens zooloog, dichter en filosoof. Diens broer Robert, oud-oom van Charles, was botanicus.

Het wetenschappelijk deel van het voorvaderlijk genenbestand zou al snel terug te vinden zijn in Charles, maar niet in zijn vader, die niet veel van wetenschap moest hebben.

Vóór Charles waren er al drie zusjes en een broer in het gezin. Na hem, in 1810, werd nog een meisje geboren, zodat de kinderen uiteindelijk met hun zessen waren, vier meisjes en twee jongens.

Dokter Robert Waring Darwin was getrouwd met Susannah Wedgwood, dochter van de bekende industrieel Josiah Wedgwood. Dat was zó gegaan: Roberts vader, dokter Erasmus, had op een spreekuur kennis gemaakt met Josiah, waardoor een hechte vriendschap was ontstaan tussen beide families. Zodoende zal Robert Waring zijn aanstaande daar goed hebben leren kennen.

Josiah bouwde een kleine pottenbakkerij uit tot de bekende fabriek van keramiek, o.a. luxe porcelein dat naar hem genoemd is. Zijn zoon, die ook Josiah heette, werd zijn opvolger in de zaak. De familie Wedgwood was door deze zakenactiviteit schatrijk geworden.

De oude Wedgwood had behalve een scherp zakeninstinct ook wel sociaal gevoel, weliswaar naar huidige maatstaven beperkt. Die sociale neiging gaf hij gestalte door een modeldorp voor zijn arbeiders te stichten, dat hij “Etruria” noemde. Dat zal rond 1770 zijn geweest.

² Shrewsbury is de hoofdplaats van de county Shropshire in Midden-Engeland. Dit graafschap grenst aan de westzijde aan Wales. De stad ligt een vijftig kilometer WNW van Birmingham, in een grote lus van de rivier de Severn. In Shrewsbury spelen de detectiveverhalen met Brother Cadfael geschreven door Ellis Peter